

Un esquarterador, condemnat per agredir la seva companya

Ramon Tolo havia intentat crear una associació per lluitar contra aquesta mena de delictes malgrat els seus terribles antecedents.

La capacitat de resocialització de la presó és molt relativa. Ramon Tolo Pallàs, un individu que ha passat tretze anys pres per estrangular una jove vídua de Malpàs, a l'Alta Ribagorça, acaba de ser condemnat per violència de gènere. El crim va ocórrer el juliol de l'any 1988. La condemna, el juny del 2005.

Entremig, tretze anys de presó per l'assassinat, uns quants mesos més per tràfic de drogues, una condemna per agressió a la seva companya i... la creació d'una esperpèntica associació per lluitar contra la violència de gènere! Decididament, la presó no sempre compleix el mandat constitucional de reinserir els delinqüents.

La història pública d'aquest criminal comença a mitjan anys vuitanta. Se'l coneix a l'Alta Ribagorça per les seves inquietuds culturals, col·labora amb associacions locals i s'enamora d'una dona. De Rosa Peiró Vila, una jove vídua de la petita localitat de Malpàs, a l'Alta Ribagorça, a uns cinc quilòmetres del Pont de Suert. Tolo li treballava les terres i va començar a enviar-li flors i altres presents per intentar conquerir-la, cosa que no va aconseguir. Al contrari, Rosa Peiró el tractava sempre amb indiferència i Tolo va perdre els papers. Es va presentar a casa seva i va donar sortida a una brutal psicopatia que va deixar estupefactes totes les persones que el coneixien. Va estrangular Rosa, la va violar ja morta, la va esquarterar i va repartir les restes per una zona amplíssima que va arribar fins a la Pobla de Segur, a uns

trenta-cinc quilòmetres del lloc del crim. Evidentment, l'acarnissament de l'assassinat va commoure l'Alta Ribagorça i el Pallars Jussà. Fins i tot l'escriptor Francesc Pané, avui tinent d'alcalde de Lleida, va publicar una novel·la inspirada en aquest crim que ara el director Francesc Betriu ha portat a la pantalla.

Tolo va ser condemnat a 22 anys de presó i va ingressar al penal de Lleida, on va donar mostres d'un comportament excel·lent, com passa sovint amb aquesta mena de psicòpates. Col·laborava en diverses iniciatives culturals promogudes pel centre penitenciari, defugia qualsevol tipus de conflicte amb altres interns, mantenia unes relacions modèliques amb els funcionaris... Però el març del 1992 es va enamorar d'una mestra de la presó lleidatana. Li escrivia cartes, li declarava la seva admiració... Tot plegat molt perillós tenint en compte els antecedents. Tant, que els responsables de la presó lleidatana van decidir traslladar-lo a una de Barcelona. Calia allunyar-lo de la mestra perquè els enamoraments de Tolo eren d'alt risc. A la nova presó l'intern va mantenir la seva conducta impecable, sense que transcendissin més enamoraments, i va començar a redimir pena pel seu bon comportament, tal com ja havia començat a fer al Centre Penitenciari Ponent abans d'enamorar-se de la mestra. L'anterior codi penal preveia redempcions de condemna per a aquells reclusos que donaven mostres d'un bon comportament. L'actual codi, vigent des de l'any 1995, va eliminar aquestes redempcions, però

Cartell d'*Una fosca llum d'abril*, la pel·lícula dirigida per Francesc Betriu i basada en la novel·la de Francesc Pané que narra el crim comès per Ramon Tolo el 1988 a Malpàs.

Una Fosca

en aquell moment Tolo ja se n'havia beneficiat durant set anys. I en va continuar gaudint després del 1995, ja que la legislació penal té sempre caràcter retroactiu en benefici del pres, de manera que sempre s'ha d'aplicar la llei que beneficia més l'intern. Gràcies a aquestes redempcions, Tolo va tornar a trepitjar terra ribagorçana a final de l'any 1996, vuit anys després del crim, la qual cosa va provocar autèntica consternació al Pirineu, que tenia encara molt fresca a la memòria la mort de Rosa Peiró.

Tolo va gaudir el desembre del 1996 dels primers permisos de sortida, i l'any 2001, tretze anys després de l'assassinat, va obtenir la llibertat definitiva. La pena de 22 anys havia quedat reduïda a pràcticament la meitat.

Els primers passos de Tolo amb la recuperada llibertat no van ser gaire esperançadors. El van detenir a Holanda amb una partida de cocaïna i va passar alguns mesos en una presó d'aquell país. Després va tornar a Lleida i va prometre començar una nova vida. El can-

La frontera

Josep Gifreu

Occident/Orient

En la nostra cultura primitiva de l'Egipte de les piràmides, Orient i Occident eren dos moments del cicle diari del sol, de la vida, de la religió i de tot l'univers. Avui, en la nostra cultura dita global, Orient i Occident representen l'escissió. No hem de viatjar enlloc per comprovar-ho, tot i que el temps occidental de les vacances

EL TEMPS

ofereix múltiples ocasions per visualitzar l'escissió sobre el terreny. La separació existeix en la mirada. En la ment. En les mentalitats. En la representació.

Edward Said ja ho deixà dit a la seva obra fonamental *Orientalisme*: l'Orient no existeix. Existeix l'orientalisme, creat des d'Occident, com a àmbit acadèmic, com a estil de pensament i art, i sobretot com a institucionalització de l'ocupació colonial des del XVIII. Però, Occident tampoc no existeix. Qui s'atreveria a dibuixar les fronteres d'Occident?

Ara tenim bones oportunitats de revisitar aquests espais en disputa. A València s'acaba d'inaugurar una exposició antològica de Tsuguharu Foujita, titulada "Foujita. Entre Orient i Occident". L'interès de l'exposició, que el setembre es trasllada a Barcelona, consisteix justament en l'esforç del pintor japonès en la barreja de temes orientals i occidentals i en l'acostament entre el Japó "tradicional" i l'Europa de les avantguardes.

L'altra excel·lent oportunitat es troba a Barcelona i es titula "Occident vist des d'Orient". És una exposició del CCCB que vol fer de contrapunt a l'anterior sobre la visió occidental de l'Orient ("Fantasies de l'harem i noves Xahrazads"). L'exposició punteja des del XII alguns dels moments més significatius de l'aproximació a Occident sobretot per part del món islàmic. La primera conclusió de tot el recorregut no deixa d'inquietar: per què l'Orient s'ha interessat tan poc per l'Occident?

No, no és l'Orient qui crea la imatge d'Occident. Continua sent l'Occident l'inventor de l'Occident. Per això, goso proposar al CCCB un tercer "lliurament" amb el títol "Occident vist per Occident". Es tractaria de fer veure com la gran màquina productora d'espectacle va generant i sembrant arreu la visió dominant sobre una suposada i essencial (i superior) identitat de l'Occident. Una imatge poderosa i fascinant, temible i seductora, tan llunyana i tan present. És la imatge que fabrica Hollywood, la Casa Blanca, la National Geographic, la BBC, la publicitat, les postals de París. És aquesta la imatge que somien els nostres fills. És també la imatge que adoren els milions d'immigrants que vénen d'Orient a Europa. I és la imatge que odien els islamistes suïcides de Nova York, de Bagdad, Madrid o Londres.

LLuna d'Abril

recció: FRANCESC BETRIU

vi havia de ser tan radical que fins i tot va anunciar la creació d'una associació d'ajut a les víctimes de la violència de gènere. Durant els anys que ell havia passat a la presó s'havia produït una important sensibilització contra aquest flagell social, sobretot a partir de l'any 1997, quan Ana Orantes va ser cremada viva a Granada pel seu marit, a qui havia denunciat en un programa de televisió per maltractar-la. Aquell assassinat va tenir un impacte molt important a la societat i es va generar un ampli moviment contra la violència de gènere al qual va voler-se sumar Tolo quan es va establir a Lleida. Va anar per diaris anunciant la creació de la nova associació, però mesos després els Mossos el van detenir per agredir la seva excompanya sentimental. Era l'octubre del 2004. El 28 de juny del 2005 tornava a ser condemnat, en aquest cas només a pagar una multa per unes lesions que, per fortuna, no van ser importants.

Anna Sàez